

Chambre des représentants

Kamer van volksvertegenwoordigers

Question parlementaire

Parlementaire vraag

Vraagnummer : 54-1-002240

Parlementslid : UYTTERSROT Goedele

Geregistreerd : 13/11/2017

Einde termijn : 15/12/2017

Titel : **Internetfraude.**

Steeds meer mensen worden geconfronteerd met internetfraude. De oplichters gaan hierbij zeer professioneel te werk, waardoor gedupeerden vaak niet merken dat het bijvoorbeeld om een valse website of factuur gaat.

Om deze fraudeurs sneller te kunnen opsporen, heeft de FOD Economie in februari 2016 een meldpunt (<https://meldpunt.belgie.be/meldpunt/>) opgericht, waar slachtoffers van oplichting dit kunnen melden. Er wordt ook gevraagd om naast het melden van deze fraude, eveneens steeds klacht in te dienen bij de politie.

1. Wat is het plan van aanpak na het neerleggen van een klacht bij het parket?
2. In hoeveel gevallen (per jaar) worden de daders achterhaald? Graag ook de percentages.
3. Hoeveel vervolgingen en veroordelingen zijn er in 2016 en in 2017, tot op heden, geregistreerd?
4. Over hoeveel slachtoffers gaat het, in 2016 en in 2017?
5. Over welk bedrag aan schade gaat het gemiddeld per slachtoffer? Wat is het totaalbedrag van de geleden schade?
6. Wordt er een opsplitsing gemaakt tussen de diverse verschijningsvormen van internetfraude? Zo ja, wat zijn de verschillende categorieën?

ANTWOORD

1) Wanneer een persoon via het meldpunt van de FOD Economie een melding maakt (dit is géén klacht), kan het geheel van meldingen zorgen voor een preventieve maatregel, bijvoorbeeld een persbericht, om de bevolking te waarschuwen tegen een bepaalde modus operandus.

Een klacht daarentegen impliceert de vervolging van de dader en de schadeloosstelling van het slachtoffer. Deze klacht kan gebeuren met een formulier dat via het meldpunt kan worden afgedrukt, of via de lokale politie.

Eens de klacht bij het openbaar ministerie (OM) is beland, beslist deze tot seponering of onderzoek (in dit laatste geval een opsporingsonderzoek of een gerechtelijk onderzoek) en wordt een politiedienst met de zaak belast. Dit zijn voornamelijk de lokale politiediensten, maar dat kan in complexe gevallen (in overeenstemming met de omzendbrief 2/2002) aan de gespecialiseerde diensten van de federale gerechtelijke politie worden toevertrouwd.

Behoudens in het geval van het bijzondere fenomeen Ransomware, bestaat er geen nationaal plan van aanpak voor "internetfraude", mede gelet op het feit dat het internet als medium in tal van fraudezaken een faciliterende rol speelt. Elk parket bepaalt in die zin zelf het plan van aanpak, rekening houdende met de verschillende elementen (identificatie daders, locatie daders, grootte van het nadeel, etc.) van de vermeende fraude. In uitvoering van het Nationaal Veiligheidsplan wordt actueel wel gewerkt aan een nationale cybercrimestrategie.

2) en 3) Tabel 1 in bijlage 1 toont het aantal zaken m.b.t. "internetfraude sensu lato" dat is binnengekomen op de correctionele parketten tussen 1 januari 2016 en 31 augustus 2017. De cijfers worden opgesplitst naargelang de geselecteerde tenlasteleggingen en volgens het jaar van binnenkomst van de zaak. De kolompercentages tonen voor elk jaartal de onderlinge verhoudingen tussen de verschillende tenlasteleggingen.

Uit tabel 1 blijkt dat er 34.944 zaken zijn binnengekomen op de correctionele parketten tussen 1 januari 2016 en 31 augustus 2017.

Uit de reacties van de procureurs des Konings naar aanleiding van statistieken in het verleden met betrekking tot informaticacriminaliteit, bleek dat sommige informaticamisdrijven niet in de statistieken voorkomen omdat er bijvoorbeeld een ander primair misdrijf in de zaak is (bv. diefstal) waardoor het informatica-aspect niet in het informaticasysteem wordt geregistreerd, of omdat nieuwe feiten vaak in gegroepeerde aanvankelijke processen-verbaal worden gegoten indien een onderzoek werd opgestart (bv. één aanvankelijk proces-verbaal met opgave van 15 nieuwe feiten van bankkaartfraude) waardoor een onderschatting van het crimineel fenomeen informaticacriminaliteit ontstaat. Het dient dus benadrukt te worden dat de cijfergegevens in de tabellen enkel een beeld geven van het aantal zaken dat volgens de registraties door de correctionele parketten wordt behandeld, en dus geen indicatie zijn van de omvang van dit crimineel fenomeen.

Beleidscel van de Minister van **Justitie**

Uit tabel 1 blijkt dat in 2016 21.447 zaken zijn binnengekomen. Tijdens de eerste acht maanden van 2017 zijn er reeds 13.497 zaken binnengekomen op de parketten.

Bij de zaken 'internetfraude sensu lato' gaat het vooral om de tenlastelegging '20J - informaticabedrog' (65%). Op de tweede plaats zien we de tenlastelegging '20I - computermisdrijven' met 4.881 zaken (14%). Bij 13% van de zaken werd de contextcode 'internet' geregistreerd samen met de tenlasteleggingscode '20B - misbruik van vertrouwen' en '20D - oplichting'.

Tabel 2 in bijlage 2 toont de vooruitgangsstaat op de extractiedatum van deze zaken binnengekomen op de parketten tussen 1 januari 2016 en 31 augustus 2017. De gegevens zijn opgesplitst per jaar. De kolompercentages geven voor elk jaar de verhouding tussen de verschillende vooruitgangstaten weer.

Uit tabel 2 blijkt dat globaal genomen 2,5% van de zaken werden gedagvaard voor de correctionele rechtbank, terwijl 64% van de zaken zonder gevolg werden gesteld.

Tabel 3 in bijlage 3 toont de motieven tot zondergevolgstelling voor de 22.390 zaken uit de rubriek "zonder gevolg" van tabel 2. De wet legt aan de procureur des Konings de verplichting op om zijn beslissing te motiveren (art. 28 quater al. 1 van het Wetboek van strafvordering, ingevoegd door de wet van 12 maart 1998).

In tabel 3 worden de gegevens opgesplitst per jaar van binnenkomst en naargelang het gaat om een technisch motief of een opportunitetsmotief. De kolompercentages geven per jaar van binnenkomst de verhouding aan tussen de verschillende types motieven.

Tabel 3 toont aan dat in 75% van de zondergevolgstellingen een technisch motief in het spel was, waarbij verdere strafrechtelijke vervolging niet mogelijk is. Het gaat daarbij voornamelijk om het motief dader(s) onbekend, dat in 61% van de zonder gevolg gestelde zaken is geregistreerd.

Op basis van de hierboven beschikbare gegevens kan het aantal vervolgbare zaken berekend worden en het aantal gedagvaarde zaken proportioneel ten opzichte van deze vervolgbare zaken nagegaan worden. Van de 34.944 zaken 'internetfraude sensu lato' binnengekomen tussen 1 januari 2016 en 31 augustus 2017 werden er 4.407 wegens territoriale bevoegdheid ter beschikking overgemaakt aan een ander parket (zie tabel 2). Daarnaast werden er ook 16.744 dossiers omwille van een technische reden zonder gevolg gesteld (zie tabel 3). In beide soorten dossiers is er geen vervolging mogelijk en deze dienen dus van de totale instroom te worden afgetrokken om het aantal vervolgbare zaken te berekenen. Zo komt men op een totaal van 13.793 vervolgbare zaken, waarvan er 870 (zie tabel 2) voor de correctionele rechtbank werden gedagvaard. Vaak gaat dit om een bundeling van diverse zaken. Er staat nog 41,5% van de vervolgbare zaken in vooronderzoek. Met betrekking tot het aantal veroordelingen kunnen momenteel geen betrouwbare cijfers aangeleverd worden.

Beleidscel van de Minister van **Justitie**

4) Slachtoffers worden in de politiedatabanken niet (systematisch) geregistreerd. Men zou ervan kunnen uitgaan dat één PV met één feit één slachtoffer betekent. Evenwel zijn er ook vele pogingen inzake oplichting (met ander woorden waarop er geen schade is bij het slachtoffer), of meerdere slachtoffers die in één PV worden opgenomen. Het ter beschikking staande informaticasysteem laat niet toe hieromtrent relevante gegevens te extraheren.

Voor cijfers van het aantal slachtoffers van internetfraude specifiek voor wat de meldingen van internetfraude via het meldpunt betreft, verwijzen wij door naar de FOD Economie, Algemene Directie Economische Inspectie.

5) Niet in elk geval wordt een schade in de politiedatabanken gevat. Er dient rekening gehouden te worden met pogingen (indien men iemand tracht op te lichten om 1.000 EUR te betalen, maar de persoon doet het niet, is er geen schade).

Bepaalde schadegevallen betreffen kleine bedragen (100 à 200 EUR) waarmee de daders pogen om niet te worden vervolgd: de individuele schade is immers klein en vaak ziet men niet het verband tussen de individuele schadegevallen.

Voor andere feiten (bvb. CEO-fraude) kan het snel om 100.000 EUR gaan.

Het is dan ook moeilijk een inschatting te maken. In principe wordt in het kader van het Nationaal Politieel Veiligheidsbeeld (NPVB) een aantal fenomenen opgenomen, die o.a. inzake financieel nadeel worden vergeleken. De oplichtingen werden evenwel in 2015 niet opgenomen in het NPVB, zodat er geen recent cijfer beschikbaar is bij de politie voor dit veiligheidsfenomeen.

6) Verschijningsvormen die bij het meldpunt worden gehanteerd, zijn niet allemaal terug te vinden in de politiedatabank als modus of omgekeerd.

Het meldpunt bij de FOD Economie heeft verschillende scenario's van vormen van internetfraude: fraude bij online kopen en verkopen, vriendschapsfraude, voorschotfraude, CEO-fraude, windows scam, ...

Er wordt verwezen naar de FOD Economie, Algemene Directie Economische Inspectie voor een volledige lijst hiervan.

De minister,

Koen GEENS.

Bijlage(n): 3

REPONSE

1) Lorsqu'une personne fait un signalement via le point de contact du SPF Économie (il ne s'agit pas d'une plainte), l'ensemble des signalements peut permettre une mesure de prévention, par exemple un communiqué de presse, afin de mettre en garde la population contre un certain modus operandi.

En revanche, une plainte implique la poursuite de l'auteur et l'indemnisation de la victime. Cette plainte peut se faire au moyen d'un formulaire qui peut être imprimé via le point de contact ou via la police locale.

Une fois la plainte arrivée au ministère public (MP), celui-ci décide du classement sans suite ou de l'ouverture d'une enquête (dans ce dernier cas, une information ou une instruction) et un service de police est chargé de l'affaire. Il s'agit principalement des services de la police locale, mais il peut s'agir, dans des cas complexes (conformément à la circulaire 2/2002), des services spécialisés de la police judiciaire fédérale.

Sauf dans le cas du phénomène particulier du ransomware, il n'existe aucun plan national d'approche pour la « fraude sur Internet », notamment compte tenu du fait qu'Internet en tant que média joue un rôle de facilitateur dans de nombreuses affaires de fraude. Chaque parquet détermine lui-même en ce sens le plan d'approche, en tenant compte des différents éléments (identification des auteurs, localisation des auteurs, ampleur du préjudice, etc.) de la fraude suspectée. En exécution du plan national de sécurité, une stratégie nationale relative au cybercrime est en cours d'élaboration.

2) et 3) Le tableau en annexe 1 présente le nombre d'affaires de « fraude sur Internet sensu lato » entrées dans les parquets correctionnels entre le 1er janvier 2016 et le 31 août 2017. Les chiffres sont ventilés selon les préventions sélectionnées et l'année d'entrée de l'affaire. Les colonnes des pourcentages indiquent pour chaque année les rapports entre les différentes préventions.

Il ressort du tableau 1 que 34.944 affaires sont entrées dans les parquets correctionnels entre le 1er janvier 2016 et le 31 août 2017.

Il ressort des réactions des procureurs du Roi, à la suite des statistiques liées à la criminalité informatique produites par le passé, que certains délits informatiques n'apparaissent pas dans les statistiques, par exemple parce qu'il existe une autre infraction primaire dans l'affaire (le vol, par exemple) et que l'aspect informatique n'est dès lors pas enregistré dans le système informatique, ou parce que de nouveaux faits sont souvent versés dans des procès-verbaux initiaux groupés lorsqu'une enquête a été initiée (un même procès-verbal initial où sont répertoriés 15 nouveaux cas de fraude à la carte bancaire, par exemple), ce qui engendre une sous-estimation du phénomène criminel « criminalité informatique ». Il convient donc de souligner le fait que les données chiffrées dans les tableaux ne reflètent que le nombre d'affaires qui, selon les enregistrements, sont traitées par les parquets correctionnels. Elles ne donnent donc pas d'indication sur l'étendue de ce phénomène criminel.

Beleidscel van de Minister van Justitie

Il ressort du tableau 1 qu'en 2016, 21.447 affaires sont entrées. On compte déjà 13 497 affaires entrées dans les parquets durant les huit premiers mois de 2017.

Dans les affaires de « fraude sur Internet sensu lato », il s'agit surtout du code de prévention « 20J - Fraude informatique » (65 %). Arrive en deuxième position le code de prévention « 20I - Délits informatiques » avec 4881 affaires (14 %). Dans 13 % des affaires, le code de contexte « Internet » a été enregistré avec le code de prévention « 20B - Abus de confiance » et « 20D - Escroquerie ».

Le tableau en annexe 2 présente l'état d'avancement à la date d'extraction de ces affaires entrées dans les parquets entre le 1er janvier 2016 et le 31 août 2017. Les données sont ventilées par année. Les colonnes de pourcentages donnent, pour chaque année, le rapport entre les différents états d'avancement.

Il ressort du tableau 2 que globalement, 2,5 % des affaires ont fait l'objet d'une citation devant le tribunal correctionnel, alors que 64 % des affaires ont été classées sans suite.

Le tableau 3 en annexe 3 indique les motifs de classement sans suite pour les 22.390 affaires répertoriées dans la rubrique « sans suite » du tableau 2. La loi impose au procureur du Roi de motiver sa décision (art. 28quater, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, inséré par la loi du 12 mars 1998).

Dans le tableau 3, les données sont ventilées par année d'entrée et selon qu'il s'agit d'un motif technique ou d'un motif d'opportunité. Les pourcentages indiquent, par année d'entrée, le rapport entre les différents motifs.

Le tableau 3 montre que 75 % des classements sans suite ont été basés sur un motif technique rendant impossible la continuation de poursuites pénales. À cet égard, il s'agit principalement du motif 'auteur(s) inconnu(s)', qui est enregistré dans 61 % des affaires classées sans suite.

Les données disponibles ci-dessus permettent de calculer le nombre d'affaires susceptibles de poursuites et de vérifier le nombre d'affaires citées par rapport à ces affaires susceptibles de poursuites. Parmi les 34.944 affaires de 'fraude sur Internet sensu lato' entrées entre le 1er janvier 2016 et le 31 août 2017, 4.407 ont été transmises pour disposition à un autre parquet en raison de la compétence territoriale (voir tableau 2). En outre, 16.744 affaires ont également été classées sans suite pour une raison technique (voir tableau 3). Dans ces deux types d'affaires, les poursuites sont impossibles et il faut donc les déduire du flux entrant total pour calculer le nombre d'affaires susceptibles de poursuites. L'on arrive ainsi à un total de 13.793 affaires susceptibles de poursuites, dont 870 (voir tableau 2) ont été citées devant le tribunal correctionnel. Il s'agit souvent d'un regroupement de diverses affaires. Il y a encore 41,5 % des affaires susceptibles de poursuites au stade de l'instruction. Les pourcentages se modifieront au fur et à mesure que progressera l'état d'avancement de ces affaires susceptibles de poursuites.

En ce qui concerne le nombre de condamnations, aucun chiffre fiable ne peut être fourni

actuellement.

4) Les victimes ne sont pas (systématiquement) enregistrées dans les banques de données de la police. On pourrait penser qu'un procès-verbal comportant un fait implique une victime. Toutefois, il existe également beaucoup de tentatives d'escroquerie (sans dommage pour la victime) ou plusieurs victimes qui sont reprises dans un seul PV.

Le système informatique disponible ne permet pas d'extraire des données pertinentes à ce sujet.

Pour des chiffres relatifs au nombre de victimes de fraude sur Internet et plus spécifiquement concernant les signalements de fraude sur Internet via le point de contact, il est renvoyé au SPF Économie, direction générale Inspection économique.

5) Un dommage n'est pas enregistré dans les banques de données de la police pour chaque cas. Il convient de tenir compte des tentatives (si l'on tente d'escroquer une personne pour qu'elle paie 1000 EUR, mais qu'elle ne le fait pas, il n'y a pas de dommage).

Certains dommages concernent de petits montants (de 100 à 200 EUR) avec lesquels les auteurs tentent de ne pas être poursuivis : le dommage individuel est en effet petit et le lien n'est souvent pas établi entre les différents dommages individuels.

Pour d'autres faits (par exemple la fraude au CEO), cela peut monter rapidement jusqu'à 100.000 EUR.

Il est dès lors difficile de procéder à une estimation. En principe, plusieurs phénomènes sont repris dans le cadre de l'Image policière nationale de sécurité (IPNS), qui sont comparés notamment sur le plan du préjudice financier. Les escroqueries ne figuraient toutefois pas dans l'IPNS en 2015, si bien que la police ne dispose pas de chiffre récent pour ce phénomène de sécurité.

6) Les formes de fraude qui sont mentionnées au point de contact ne se retrouvent pas toutes dans la banque de données de la police comme modus ou inversement.

Le point de contact du SPF Économie a différents scénarios de formes de fraude sur Internet : fraude lors d'achats et de ventes en ligne, fraude à l'amitié, fraude à l'acompte, fraude au CEO, arnaque Windows, etc.

Il est renvoyé au SPF Économie, direction générale Inspection économique, pour en obtenir une liste complète.

Le ministre,

Koen GEENS.

Annexe(s): 3

Tabel 1: Aantal zaken m.b.t. 'internetfraude sensu lato' binnengekomen op de parketten tussen 1 januari 2016 en 31 augustus 2017, per tenlastelegging en per jaar van binnenkomst (n & kolom%)

	2016		101/2017 t.e.m. 31/08/2017		TOTAAL	
	2016		Du 01/01/2017 au 31/08/2017		TOTAL	
	a/n	%	a/n	%	a/n	%
20B - Misbruik van vertrouwen	14	0,07	6	0,04	20	0,06
20D - Oplichting	2.828	13,19	1.756	13,01	4.584	13,12
20I - Computermisdrijven	2.935	13,68	1.946	14,42	4.881	13,97
20J - Informatiebedrog, bv. gebruik gestolen kredietkaarten (art. 504quater Sw.)	13.862	64,63	8.685	64,35	22.547	64,52
20K - Ongeoorloofde toegang tot informatiesystemen (art. 550bis Sw.)	977	4,56	607	4,5	1.584	4,53
20L - Data- of informatiesabotage, bv. schadelijke gegevens (art. 550ter Sw.)	306	1,43	181	1,34	487	1,39
21C - Valsheid in informatica, bv. namaking, vervalsing kredietkaarten (art. 210bis Sw.)	525	2,45	316	2,34	841	2,41
TOTAAL	21.447	100	13.497	100	34.944	100

Bron: gegevensbank van het College van Procureurs-generaal - statistisch analisten

Source : banque de données du Collège des procureurs généraux - analystes statistiques

Tabel 2 Laatste vooruitgangsstaat op 8 september 2017 voor de zaken 'internetfraude sensu lato' binnengekomen op de parketten tussen 1 januari 2016 en 31 augustus 2017, al dan niet via voeging aan een moederzaak, per jaar van binnenkomst (n & kolom%).

Tableau 2 Dernier état d'avancement au 8 septembre 2017 des affaires de 'fraude sur Internet sensu lato' entrées dans les parquets entre le 1er janvier 2016 et le 31 août 2017, avec ou sans jonction à une affaire-mère, par année d'entrée (n & %).

	2016		1/01/2017 t.e.m. 31/08/2017		TOTAAL	
	a/n	%	a/n	%	TOTAL	
					a/n	%
voonderzoek	1.923	8,97	3.806	28,2	5.729	16,39
seining van de dader	232	1,08	131	0,97	363	1,04
zonder gevolg	15.220	70,97	7.170	53,12	22.390	64,07
ter beschikking	2.766	12,9	1.641	12,16	4.407	12,61
pretoriaanse probatie	27	0,13	10	0,07	37	0,11
administratieve sanctie	4	0,02	.	.	4	0,01
minnelijke schikking	34	0,16	7	0,05	41	0,12
bemiddeling in SZ	67	0,31	52	0,39	119	0,34
onderzoek	329	1,53	332	2,46	661	1,89
raadkamer	84	0,39	6	0,04	90	0,26
dagvaarding & verder	629	2,93	241	1,79	870	2,49
verwijzing naar de korpschef	40	0,19	12	0,09	52	0,15
onbekend/error	92	0,43	89	0,66	181	0,52
TOTAAL	21.447	100	13.497	100	34.944	100

Bron: gegevensbank van het College van Procureurs-generaal - statistisch analisten

Source : banque de données du Collège des procureurs généraux – analystes statistiques

Tabel 3: Motieven tot seponering voor de op 8 september 2017 zonder gevolg staande zaken 'internetfraude sensu lato' binnengekomen tussen 1 januari 2016 en 31 augustus 2017, al dan niet via voeging aan een moederzaak, per jaar van binnenkomst (n & kolom%)

Tableau 3 : Motifs de classement sans suite pour les affaires de 'fraude sur Internet sensu lato' classées sans suite au 8 septembre 2017 et entrées entre le 1er janvier 2016 et le 31 août 2017, avec ou sans jonction à une affaire-mère, par année d'entrée (n & %)

	2016		1/01/2017 à 31/08/2017		TOTAL	
	n	%	n	%	n	%
	2016		Du 01/01/2017 au 31/08/2017		TOTAL	
Sepot van technische aard	11.327	74,42	5.417	75,55	16.744	74,78
<i>geen misdrijf</i>	324	2,13	142	1,98	466	2,08
<i>onvoldoende bewijzen</i>	1.230	8,08	460	6,42	1.690	7,55
<i>verval van strafvordering</i>	11	0,07	6	0,08	17	0,08
<i>niet-toelaatbaarheid van de strafvordering</i>	582	3,82	252	3,51	834	3,72
<i>dader(s) onbekend</i>	9.180	60,32	4.557	63,56	13.737	61,35
Sepot om opportuniteitsredenen	3.841	25,24	1.726	24,07	5.567	24,86
<i>motieven eigen aan de aard van de feiten</i>	557	3,66	305	4,25	862	3,85
<i>motieven eigen aan de persoon van de dader of van slachtoffer</i>	368	2,42	152	2,12	520	2,32
<i>beleid</i>	2.916	19,16	1.269	17,7	4.185	18,69
<i>Onbekend/error</i>	52	0,34	27	0,38	79	0,35
TOTAAL	15.220	100	7.170	100	22.390	100

Bron: gegevensbank van het College van Procureurs-generaal - statistisch analisten

Source : banque de données du Collège des procureurs généraux – analystes statistiques